



**Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Болгария Республикасы Үкіметінің арасындағы инвестицияларды өзара көтермелеу және қорғау туралы келісімді бекіту туралы**

Қазақстан Республикасының Заңы 2001 жылғы 15 мамыр N 202-II

РҚАО-ның ескертуі. ҚР Үкіметінің 1999 жылғы 14 қыркүйектегі N 1403 Қаулысын - Келісімді бекіту туралы Қаулысын караңыз.

P991403\_

Софияда 1999 жылғы 15 қыркүйекте жасалған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Болгария Республикасы Үкіметінің арасындағы инвестицияларды өзара көтермелеу және қорғау туралы келісім бекітілсін.

Қазақстан Республикасының  
Президенті

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Болгария Республикасы  
Үкіметінің арасындағы Инвестицияларды өзара көтермелеу және  
қорғау туралы  
Келісім\*

2001 жылғы 20 тамыздан бастап күшіне енді - ҚР халықаралық  
шарттары бюллетені, 2002 ж., N 3, 29-құжат.

Бұдан әрі "Уағдаласушы Тараптар" деп аталатын Қазақстан

Республикасының Үкіметі мен Болгария Республикасының Үкіметі,  
өзара тиімді экономикалық ынтымақтастықты нығайтуды тілей отырып,  
бір Уағдаласушы Тарап инвесторларының басқа Уағдаласушы Тараптың

аумағында инвестицияларын көтермелеуге және жасауға оларды жүзеге асыруы үшін тең құқықтық және өзара пайда негізінде жағдайларға ұмтыла отырып,

осы Келісімге сәйкес инвестицияларды көтермелеу мен өзара қорғаудың осы саладағы іскерлік бастамашылыққа жағдай тудыратынын мойындай отырып, төмендегі туралы келісті:

## 1-бап

### Анықтамалар

Осы Келісімнің мақсаты үшін:

1. "Инвестициялар" термині төмендегілер қамтылған жағдайда, бірақ олармен шектелмей, бір Уағдаласушы Тарап инвесторының басқа Уағдаласушы Тараптың аумағында инвестицияландырылған салымдарының кез келген түрін білдіреді және бұл инвестициялар соңғысының заңдарына сәйкес жүзеге асуы шарт:

а) жылжымалы және жылжымайтын мүлік пен оған байланысты басқа да мүліктік құқықтар және ипотека, кепіл және басқалар түріндегі нақты қамтамасыз етулер;

б) акциялар, салымдар (пайлар), облигациялар және қоғамдарға немесе Уағдаласушы Тараптардың әрбірінің заңдарына сәйкес тіркелген өзге де заңды тұлғаларға қатысудың басқа да нысандары;

в) несиелер, ақша қаражаттары бойынша талап ету құқықтары мен экономикалық құндылығы бар басқа да құқықтар;

г) авторлық құқық пен оған ұқсас құқықтарды қоса алғанда интеллектуалдық меншік құқықтары, патенттер, лицензиялар, өнеркәсіптік үлгілер, тауар таңбалары, қызмет көрсету таңбалары, шығу жерлерінің атаулары, технологиялық процестер, ноу-хау және гудвилл;

д) табиғат ресурстарының зерделеуге, барлауға, өндіру мен игеруге арналған құқықтарды қоса алғанда Уағдаласушы Тараптардың әрбірінің заңдарына сәйкес берілген шаруашылық қызметін жүзеге асыруға арналған құқықтар.

Өздерінің аумағында инвестициялар жасалған Уағдаласушы Тараптың заңдарына қайшылық туындамаған жағдайда инвестициялар нысандарының кейінгі өзгеруі оларды инвестициялар ретіне тануға ықпал етпейді.

2. "Кірістер" деген термин табыс, дивидендтер, өсімдер, кәсіпорынды басқарғаны үшін сыйақы сияқты инвестициялардың нәтижесінде алынатын қаражатты және Уағдаласушы Тараптардың әрбірінің заңдарына сәйкес алынатын басқа да қаражатты білдіреді.

3. "Инвестор" деген термин Уағдаласушы Тараптардың әрбіріне қатысты:

- Уағдаласушы Тараптардың бірінің оның қолданылып жүрген заңдарына сәйкес азаматы болып табылатын жеке тұлғаны;

- Уағдаласушы Тараптардың әрбірінің мемлекеттерінің заңдарына сәйкес құрылған заңды тұлға құқығы бар немесе жоқ және оның аумағындағы кез келген компанияны, ұйымды немесе ассоциацияны білдіреді.

4. "Аумақ" термині, бір жағынан Қазақстан Республикасының егемендігіндегі аумақты, екінші жағынан Болгария Республикасының егемендігіндегі аумақты, тиісті мемлекеттің егеменді құқықтары мен халықаралық құқыққа сәйкес юрисдикциясының жүзеге асуымен қамтылған аумақтық теңізді, сондай-ақ континентальдік шельфті және айрықша экономикалық аймақты қоса алғанда білдіреді.

## 2-бап

### Инвестицияларды көтермелеу және қорғау

1. Уағдаласушы Тараптардың әрбірі өз аумағында Уағдаласушы Тарап инвесторларының инвестицияларын көтермелейді, қорғайды және мұндай инвестицияларға өзінің заңдарына сәйкес жол береді.

2. Уағдаласушы Тараптардың әрбірі өзінің заңдарына сәйкес Уағдаласушы Тарап инвесторларының инвестицияларын толық қорғалу кепілдігін береді.

3. Инвестициялардан түскен кірістер, ал екінші рет инвестицияланған жағдайда ( қайта инвестициялау) - екінші рет инвестициялауда (қайта инвестициялау) түскен кірістер бастапқы инвестицияға секілді дәл сондай қорғауды пайдаланады.

4. Уағдаласушы Тараптардың әрбірі өз заңдарына сәйкес өзінің аумағындағы басқа Уағдаласушы Тараптың инвестициялық қызметті жүзеге асырушы азаматтарының келуі, болуы, жұмысы мен жүріп-тұруына қатысты мәселелерді қолайлы түрде қарайтын болады.

## 3-бап

## Инвестициялардың құқықтық режимі

1. Уағдаласушы Тараптардың әрқайсысы өзінің аумағында басқа Уағдаласушы Тараптың инвесторлары жасаған инвестицияларға және инвестицияларға байланысты қызметке инвестицияларды басқару мен оларға иелік етуге кедергі келтіруі мүмкін кемсітушілік сипаттағы шараларды болдырмайтын әділ де, тең құқықтық режим беретін болады.

2. Осы Баптың 1-тармағында көрсетілген режим, өз инвесторларының немесе кез келген үшінші мемлекеттің инвесторларының инвестицияларына байланысты инвестициялары мен қызметіне берілетін қолайлы режимнен кем болып табылмайды.

3. Уағдаласушы Тараптардың әрқайсысы шетелдік инвесторлардың қызметіне қатысты шектеу немесе ерекшелікке жол берілетін қызметтің салалары мен аяларын айқындау құқығын өзінде қалдырады. Алайда, кез келген жаңа ерекшелік жоғарыда айтылған ерекшелік күшіне енгеннен кейін жасалған инвестицияларға ғана қолданылатын болады.

4. Осы Баптың 2-тармағының ережелерімен берілетін мейлінше қолайлы жағдай режимі Уағдаласушы Тарап беретін немесе болашақта беретін артықшылықтарға мына жағдайларда қолданылмайды:

а) қазіргі немесе болашақтағы кеден одағына қатысу, еркін сауда

аймағына, экономикалық қоғамдастықтарға немесе осы секілді басқа да институттарға қатысу;

б) қос салық салуды жою туралы келісімдерге немесе салық мәселелері жөніндегі басқа да келісімдерге қатысу.

5. Кірістерді қайта инвестициялауға қатысты бастапқы инвестицияларға секілді режимді қолданылады.

4-бап

Залалды өтеу

Басқа Уағдаласушы Тарап инвесторларының инвестицияларына аумағында соғыстың немесе басқа да қарулы жанжалдың, төтенше жағдай енгізудің немесе осы секілді өзге де жағдаяттардың нәтижесінде залал келтірілген уағдаласушы Тарап мұндай инвесторларға жоғарыда аталған жағдаяттардың нәтижесінде оларға келтірілген залалдарын өтеу кезінде кез келген үшінші мемлекеттің инвесторларына берілетін режимнен кем емес қолайлы режим береді.

5-бап

## Экспроприация

Уағдаласушы Тараптардың бірінің инвесторларының басқа Уағдаласушы Тараптың аумағында жүзеге асырған инвестициялары, заңда белгіленген тәртіппен мемлекеттің аса маңызды мұқтаждықтары үшін қолданылатын, кемсітушілік болып табылмайтын және дереу төлем мен тиісті өтем жағдайларды қоспағанда, экспроприациялануы немесе мемлекет меншігіне айналуы мүмкін емес;

Дәл сол шарттар инвестицияларды қоғамдық меншікке трансформациялау кезінде де, оларды қоғамдық бақылауға беру кезінде де, сондай-ақ өзінің салдары бойынша мемлекет меншігіне айналдырумен тең Уағдаласушы Тараптар әрқайсысының инвесторларының меншік құқықтарын егеменді шаралар арқылы кез келген шектеу немесе тоқтату кезінде де қолданылатын болады.

Осы өтемді төлеу инвестордың еліне еркін аударуға жатады.

### 6-бап

#### Инвестицияларға байланысты төлемдерді аудару

1. Уағдаласушы Тараптардың әрқайсысы басқа Уағдаласушы Тараптың инвесторларына олар барлық салықтық міндеттемелерді орындағаннан кейін инвестицияларға байланысты және атап айтқанда мынадай төлемдерді кедергісіз аударуға рұқсат етеді:

- а) бастапқы күрделі салым сомалары және инвестицияларды қолдауға немесе ұлғайтуға арналған қосымша сомалар;
- б) инвестициялардан түсетін кірістер;
- в) инвестицияларды толық немесе ішінара жоюы нәтижесінде инвестордың алған сомалары;
- г) займдарды, патенттік жарналарды, басқа да жұмсалымдарды төлеу ретінде инвестициялардың қызмет етуінен туындайтын шығыстарды төлеуге арналған қажетті сомалар;
- д) осы Келісімнің 4 және 5-баптарына сәйкес өтемдер;
- е) басқа Уағдаласушы Тарап азаматтарының бірінші Уағдаласушы Тараптың

аумағында жүзеге асырылған инвестицияларға байланысты орындалатын жұмыстары мен қызмет көрсетулері үшін оның заңдарында көзделген мөлшерде және тәртіпте алатын еңбекақысы мен басқа да сыйақылары;

ж) инвестициялық дауды шешу кезінде туындайтын төлемдер.

2. Осы Баптың 1-тармағында көрсетілген төлемдерді аудару аумағында инвестиция жасалған Уағдаласушы Тараптың аудару күніндегі Валюта бағамы бойынша еркін аударылатын валютада мемлекеттердің ұлттық заңдарына сәйкес, салықтар мен басқа да міндетті төлемдер төленген жағдайда кідіріссіз жүзеге асырылады.

3. Уағдаласушы Тараптар әрқайсысы мемлекеттерінің заңдарына сәйкес осы Баптың тақырыбы болып табылатын барлық аударуларға кез келген үшінші мемлекет инвесторларының аударуларына жасалғаннан кем емес қолайлы режим береді.

## 7-бап

## Суброгация

1. Егер Уағдаласушы Тарап өзінің инвесторына төлемді инвестицияларға байланысты жасалған кепілдік немесе сақтандыру шартының негізінде жүргізетін болса, басқа Уағдаласушы Тарап бірінші Уағдаласушы Тарапқа инвестордың құқықтар мен міндеттемелерін беруді таниды. Инвестордың құқықтары өзіне көшкен Уағдаласушы Тарап инвестор секілді осындай түрде сақтандырылған инвестицияларға байланысты инвестордың міндеттемелеріне қатысты ескерілген дәл сол құқықтарға ие болады.

2. Осы баптың 1-тармағында көзделген суброгация жағдайында, егер оған Уағдаласушы Тарап уәкілеттік бермесе инвестор талаптар қоя алмайды.

## 8-бап

## Уағдаласушы Тараптардың арасындағы даулар

1. Уағдаласушы Тараптардың арасындағы осы Келісімді түсіндіруге немесе қолдануға қатысты даулар Уағдаласушы Тараптардың арасында мүмкіндігінше келіссөздер жүргізу арқылы шешіледі.

2. Егер Уағдаласушы Тараптардың арасындағы дау келіссөздер жүргізу басталған сәттен бастап алты айдың ішінде мұндай түрде шешілмейтін болса, онда Уағдаласушы Тараптардың кез келгенінің талап ету бойынша ол төрелік сотының қарауына берілуі мүмкін.

3. Мұндай төрелік соты әрбір нақты жағдайға қатысты мынадай түрде құрылады: төрелік туралы өтінішті алған сәттен бастап үш ай ішінде Уағдаласушы Тараптардың әрқайсысы соттың бір мүшесін тағайындайды. Осы екі мүше үшінші мемлекеттің азаматын сайлайды, ол Уағдаласушы Тараптардың мақұлдауынан кейін соттың төрағасы болып тағайындалады. Төрелік сотының төрағасы соттың басқа екі мүшесін тағайындаған сәттен бастап екі айдың ішінде тағайындалуы тиіс.

4. Егер осы Баптың 3-тармағында көрсетілген мерзімде қажетті тағайындаулар жасалмаған болса, онда өзге уағдаластық болмаған жағдайда, Уағдаласушы Тараптардың әрқайсысы Халықаралық соттың төрағасына мұндай тағайындауларды жасау жөнінде өтініш жасай алады. Егер Төраға Уағдаласушы Тараптардың бірінің азаматы болып табылса, немесе әлдебір өзге себептер бойынша көрсетілген функцияны орындай алмайтын болса, қажетті тағайындау жасау жөніндегі өтініш Халықаралық соттың Вице-Төрағасына жасалуы мүмкін. Егер Вице-Төраға Уағдаласушы Тараптардың бірінің азаматы болып табылса, немесе көрсетілген функцияны орындай алмайтын болса, қажетті тағайындау жасау жөніндегі өтініш Халықаралық соттың Уағдаласушы Тараптардың азаматы болып табылмайтын ағалығы бойынша келесі мүшесіне жасалуы мүмкін.

5. Төрелік соттың Төрағасы мен мүшелері Уағдаласушы Тараптардың екеуі де дипломатиялық қатынасты ұсынатын мемлекеттердің азаматтары болуы тиіс.

6. Төрелік сот өз шешімін осы Келісім ережелерінің, сондай-ақ халықаралық құқықтың жалпыға бірдей танылған қағидаттарымен басым дауыспен енгізеді. Мұндай шешім түпкілікті және екі Уағдаласушы Тарап үшін міндетті болып табылады. Сот өз жұмысының тәртібін дербес айқындайды.

7. Уағдаласушы Тараптардың әрқайсысы өзінің соттың мүшесін тағайындау қызметіне және төрелік процесіндегі өзінің өкілдігіне байланысты шығыстарды көтереді. Уағдаласушы Тараптар сот төрағасының қызметіне байланысты және басқа да шығыстарды тең үлестік негізде көтереді.

Уағдаласушы Тарап пен Екінші Уағдаласушы Тарап  
Мемлекет инвесторының арасындағы даулар

1. Уағдаласушы Тараптардың бірінің инвесторы мен басқа Уағдаласушы Тараптың осы Келісімге сәйкес оның міндеттемелеріне қатысты және бірінші Уағдаласушы Тарап инвесторының инвестицияларды жүзеге асыруына байланысты туындайтын даулар мүмкіндігінше келіссөздер арқылы шешіледі.

2. Дау осы түрде оның туындау сәтінен бастап алты айдың ішінде шешілмейтін болса, онда ол аумағында инвестициялар жүзеге асырылған Уағдаласушы Тараптың құзыретті сотының немесе төрелігінің қарауына берілуі мүмкін.

3. Осы Келісімнің 5 және 6-баптарының негізінде даулар Біріккен Ұлттар Ұйымының Халықаралық сауда құқығы жөніндегі комиссиясының Төрелік регламентіне сәйкес (UNCINRAL) "ad-hoc" төрелік соттың қарауына немесе Уағдаласушы Тараптардың екеуі "Мемлекеттер мен басқа мемлекеттер азаматтарының арасындағы Инвестицияларға қатысты дауларды шешу туралы" 1995 жылғы 18 наурыздағы Вашингтон Конвенциясына қосылуы жағдайында, инвестор осы Баптың 2-тармағына сәйкес талап қою құқығын пайдаланбауы шартында Инвестициялар бойынша дауларды шешу жөніндегі халықаралық орталығына берілуі мүмкін.

Осы мақсатта кез келген Уағдаласушы Тарап жоғарыда аталған халықаралық төрелік рәсімін қолдануға өздерінің келісімін мәлімдеуі тиіс.

4. Төрелік сот өз шешімі аумағында инвестициялар жүзеге асырылған Уағдаласушы Тараптың заңдарының, осы Келісімнің ережелерінің, сондай-ақ жалпыға бірдей танылған халықаралық құқықтың қағидаттары мен нормаларының негізінде қабылдайды.

5. Төрелік соттың шешімі түпкілікті және екі Тарап үшін дауда міндетті болып табылады және аумағында инвестициялар жүзеге асырылған Уағдаласушы Тараптың ұлттық заңдарына сәйкес орындалады.

6. Уағдаласушы Тараптардың әрқайсысы өзі тағайындаған сот мүшесінің қызметіне және төрелік процестегі өзінің өкілдігіне байланысты шығыстарды көтереді, ал сот



төрағасының қызметіне байланысты және өзге де шығыстарды Уағдаласушы Тараптар тең үлестерде көтереді.

#### 7. Даудың тарабы болып табылатын Уағдаласушы Тарап төрелік

рәсімнің немесе соттың шешімін орындаудың кез келген сатысында инвесторға келтірілген залалдың бүкіл немесе бір бөлігін қамтитын сақтандыру шартының негізінде алу өтем фактісіне сүйене алмайды.

#### 10-бап

##### Консультациялар

Уағдаласушы Тараптардың әрқайсысы басқа Уағдаласушы Тарапқа осы Келісімді түсіндіруге немесе қолдануға қатысты мәселелер бойынша консультациялар өткізуді ұсына алады. Басқа Уағдаласушы Тарап осы консультацияларды өткізу жөнінде қажетті шаралар қолданады.

#### 11-бап

##### Қолданылуы

Осы Келісімнің ережелері ол күшіне енген сәтінен 1991 жылдың 16 желтоқсанынан бастап жүзеге асырылған инвестицияларға да қолданылады.

#### 12-бап

##### Қорытынды ережелер

1. Осы Келісім бекітуге жатады және бекіту грамоталарымен алмасу күнінен отыз күн өткен соң күшіне енеді және он бес жыл бойы қолданылатын болады.

2. Егер Уағдаласушы Тараптардың бірде-бірі басқа Уағдаласушы Тарапқа бастапқы мерзім өткенге дейін осы Келісімнің қолданылуын тоқтату жөніндегі өзінің ниеті туралы кемінде он екі ай бұрын жазбаша түрде хабарламаса, оның қолданылуы өздігінен келесі бес жылдық мерзімдерге ұзартылады.

3. Осы Келісімнің қолданылуын тоқтату күніне дейін жүзеге асырылған инвестицияларға қатысты осы Келісімнің 1-11-баптарының ережелері, оның қолданылуын тоқтату күнінен бастап одан арғы он жыл бойы күшінде қалатын болады.

4. Осы Келісімге уағдаласушы Тараптардың арасындағы жазбаша келісім бойынша түзетулер енгізілуі мүмкін. Кез келген түзету Уағдаласушы Тараптардың әрқайсысы басқа Уағдаласушы Тарапқа мұндай түзетуді күшіне енгізуге кедергі келтіретін өзінің барлық рәсімдерін реттегенін

хабарлағанда күшіне енуі тиіс.

София қаласында 1999 жылғы 15 қыркүйекте екі түпнұсқа данада қазақ, болгар және орыс тілдерінде жасалды және де барлық мәтіндердің күші бірдей. Осы Келісімді түсіндіруге байланысты даулар туындаған жағдайда Уағдаласушы Тараптар Келісімнің орыс тіліндегі мәтінін пайдаланатын болады.

Мамандар:

Қасымбеков Б.А.

Багарова Ж.А.